

Gyűjtő: WINKLER FERENC

Gyűjtés ideje: 1975.

TART.: NÉPI GEÓGYÁRTAI ADATOK

35 lap

Földrajzi mutató: VÍZVÁR

Szakmutató: XX

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRKÖZLÉS

ÁTVÉSETVE A NA-206/85-ös TETELKE ALÓL.

Ak: Pelcz János

(Vizvár, 1975. április 70 é. tsz. nyugd.)

Gy.: Winkler Ferenc

/Szóval mit csináltak a bábák?/

Nem is a bába, hanem jobban a gyerekek a saját szülő-
anyja, tett a gyerekek a seggibe ilyen kis szappant. Meg-
faragta. A kisbabának mekkora kis seggeliktya van, ugy-e.
Olyan vékony kis szappant betett. Mára nem eszt csinájják,
mára legalább kuppal csinájják ugy-e. De akkor szappant dugtak
bele. Hát iszen hun vagyunk, csak, aki ezelőtt ötven évvel
100 ember meghalt, most abbul egynek szabad meghalni.

/Lónak szokott-e lenni bélférge, vagy gilisztája?/

Hogyne.

/Mitől szokta azt kapni?/

Hát, édes fiam, arra nem tudok feleletet adni, hogy az
mitől szokta azt kapni. Állítólag hogy minden emberben és
állatban. Hát nem tudom, hogy maga hogyan, de én emlékszem
bizon, mikor kisgyerek vétam, bizon vét sekszer, amikor ek-
kora giliszta jött ki belüllem.

/Azt hogyan hajtották ki az emberből akkor?/

Valamikor tökmagelajat attak az ejan serdülő gyerekek.

/A tökmagelajat ugy vették?/

Törték házilag. Ilyen bőjti napokon nem ettek zsir-
ral a régi öregek, ugy-e. Megbőjtüték, például hamvazószer-
dán lezárták a zsiros éelt, például az anyámnak a szülei,
azek még tartották azt, hogy husvétig nem ettek zsirosat.

De még zsirral sem, csak olajjal. Tökmagolajat, megtörték, kifőzték kályhán, lére csinálták, hogy folyon és avval főztek. És abból attak a gyerekeknek. Ugy látszik, hogy a giliszta azt az olajat nem bírta, azt kijött a gyerekből.

/És a lóból mivel szedték ki?/

Hát hogy mivel? Mer mikor így ment a ló az utcán, azt elhullatta a trágyáját, bizon vót még 8-10 giliszta is a trágyájába nekijje. De ez nem adódott az én levaimmal elő, mert ez is rendszerint hullásnak a befolyása és berzeng a ló túle. Nem hátra, hanem előrefelé berzog a szőre neki.

/És miből lehet azt megkülönböztetni, ha egy lónak felberzad a szőre, hogy gilisztája van-e, vagy más baja?/

A gilisztát, azt a trágya megmutatja. Akkor megnéz zük mingyá a trágyáját. És mi régiek azt nagyon betartottuk, hogy melegbe, ha a levat valahova sürgőssen kellett hajtani, és odaértünk, akkor 2 óráig nem attunk neki vizet akkor se, még ha a ló nem akart is enni és sirt. Azt szekták mondani: inkább a ló sirgyon, hogy szemjas, minthegy a gazda sirgyon, hogy elpusztul a leva? Mánna má kérem kihajtyák a férő levat a vályuhó itatni, semmi baja kérem. Hát én nem tudom, má most a levak is másek-e? Vagy hogyan?

És az elvetélést szintén ez csináta. A legresszabb idő persze az vót, amíg a csikó a hasba el nem mullett 6 hónapos, mer addig a burekba nincs szőre neki. 6-8 hónapos korába má szőrzete van a csikónak bent. De 6 hónapos korig, ha az a ló hajtva vót, ki vót melegedve és vizet ivett, - elvetélt.

/És honnan tudja, hogy 6 hónapos korától lett szőre a kiscsikónak?/

Kérem, mer tapasztaltam, mikor elvetélt.

/És hogy vetél el a ló?/

Hát rendszeren, csak ugy-e nagy kinokkal és nagy szenvedéssel. Ugy, mind mikor az anya, ha rendes időre szül, akkor nyitva van ugy-e minden. De hogyha rendellenes időbe, akkor a test hozzá nincsen elkészülve, akkor nehéz a szülése nekijje.

/János bácsi biztos szakott elletni is?/

Hát hogyna. Vótak anyakancáink. Legalább 35-40 csikót szaktam elletnyi.

/Ferdült-e elő olyan eset, hogy ugy elletett, hogy beteg velt közben az anyaállat? Például sérves velt?/

Ilyen nem velt nálam.

/Disznónál se fordult elő?/

Ilyen nem velt. A sérves kancákat nem is ~~szakítottam~~ fedeztették be.

/De ha csak később, a fedeztetés után derült ki, hogy sérves?/

Hát ha később, tuggya akkor má abba a kis időbe, az a hasfal nem pattant el annyira má, hogy ártalom lett volna a szülésné.

/Na most, ha sérves velt egy ló, akkor hogy próbálták a sérvet megcsinálni?/

"Ehhez nem tudok hozzászólni, mer ezt én nem láttam. Ez csak orvosai beavatkozásu vót, ez má ilyen falusi parasztemberekná nem vót. Mer a sérv tulajdonképpen ugy-e, nem más, mint hogy elpattant a hasfal és kijött a bél. Ennyi az egész. Hát azt ilyen szabad kézzel hozzányulni, meg föl-vágni, bevarrni, hát ugy-e azt nem lehet.

/Herélni szokott-e?/

Én nem, mer ha csikókat heréltettünk, akkor nem állat-
orvos vót, hanem parasztember vót, - akkor még engedélyezve
vót, vót ilyen hutek, a négy lábára azt rátették és a levat
összehuzták, a négy lábát, és akkor ugy leeresztették a szal-
mára a földre, lábakat ég felé, és akkor ugy vágta ki azokat
a menyákat az az ember. De az késsel vágta, rendes jó éles
késsel: föl vágta a menyét, kivette a menyát, levágta azt az
eret, ami ott él a menyen, és akkor ilyen hosszú, ez a megye-
rőfabet el vót hasítva, késsel, ez itt el vót hasítva. Hogy
mér megyerőfából csináták, azt nem tudom. Nézze: ez a bet így
van, itt a vége kapott egy kis bemetszést, hogy a spárga le ne
csusszon téla, namost esztet egyszer így összekötötte már, ez
meg így át. Most amikor kivágta a menyét, a bőrt összefogta
kézzel, ezt ráhuzta. Így vót a bőrnek a külső fölülete kinn.
Ugy itt vót a ló, itt felütt, most ugy-e ide behuzta ezt a
kivágott bőrt, esztet így leszeritetta, spárgával eszt is így
mekkötötte mind itt, és így vót akkor két hétig, 10-14 napig.
Ez összeferrt. És akkor egy késsel elvágta eszt a spárgát és
akkor leesett. Így beferrt neki. De állatörves, ugy-e, az
vágással is csináta, láttam. Meg az állatörvest ugyis lát-
tam már, hogy géppel a menyét összezuzatta, mind szakértelemmel.
Asztán még meg szokták szórni, mer ez mérges, és az ugy hamarabb
összehuzta neki a sebet, hogy gyógyujjen.

/Hát disznaja volt-e, János bácsi?/

Vót nekem idáig, mindig. Mondom, tavaly is négyet le-
hizlatam, olyan 155-160 kilóssakat, meg ott a másik háznál,

azokat ilyentájba elattam és akkor vettem magamnak két kis malacet, úgyhegy olyan 150 kilóra vótak kihizlava, azokat saját részemre levágtam.

/És ha a dísznéval nem velt rendben valami, hívett-e ervest?/

Mindig állatervest hitam. Amióta a faluba vót állaterves mindig. Eszt csak, akkor nem tuttunk hivatni, amíg a faluba nem vót állaterves. Mer addig Babócsárul, föl-fuvódott jószághez Babócsáru köllött hívni állatervest, de mer akkor még nem vót, s kecsiva mire Babócsárul az elgyütt, hát nem várta meg, mire az állaterves megérkezett. Nálam történt az kérem, egy nagy bika, megittattam reggel. Itatás után fél nyócker észrevettem, mikor mentem ara hátra az istálló fele, hogy a bikának nől a hasa. Futok fűhöz-fához; kicsinájjak? kicsinájjak? Aki akkor vót állaterves, ő vót Rédelybe, de az szabadságon vót, hogy a babecsei állaterves helyettesíti majd. De a vizvári állaterves, hogy ne köjjön neki Babecsa-ra eljönni, vót a téeszbe valamit 15 bikája itten, berakó, vagenba, tehát azt megmentette, hogy ne köjjön neki ide együnni, hát azokat megvizsgáta, hogy berakják a vagenba. Jött be az állomásru, itt a lakás előtt vártam, - felesége meg a két gyermeke má kint vótak az ajtó előtt, hogy mennek Pestre, mentam neki, hogy nagy bajba vagyek, a nagy bikám föl-fuvódott. A dektor ur seká jön be az állomásrul? Ha 15-20 percig nem gyün, a bika megdöglik! Hát alig mendem, gyün a dektor. Föl-szalatt gyalog ide a dembra. Föl-szaladott, egy ilyen kis üveg gyógyszer hozott magával: Szalaggyon, egy pintesüveg vízbe öncsön ebbü bele, se meleg, se hideg ne legyen és evve várgyen.

Ecceribe megvót. Negesinátan abba az üvegbe aztat a gyógy-
szert, beleöntötten, megöcskütem az üvegbe, beleöntöttük
a bikának a szájába. De a bika má a végpontná vót, má csak
alig tudett áni a lábán. Ugyhegy alig tuttuk kivezetnyi az
istállóbul, mer kellett neki mezegnyi, hogy ez a gyógyszer
a beleken végigmennyen. 15 percig köllött a bikát az udvaren
igy hajtanyi körbe. A 15 perc lejárt, aszenta: meg van
mentve a bika. Hát bizen, János bácsi - aszengya, - mire
Babócsáru kigyött véna az erves, ez má megdöglött véna!

/Itt egy kérdés érthetetlen!/
/

Azt, ha valaki elvágta a kezét késsel, vagy bármilyen
rossz szerszámmal, akker azt picit zsirral igy megvegyitették,
megapritették. Disznózsirral. És avval bekötötték. És álli-
tólag, hogy az az utifü, az annyira fertőtlenített is, meg
annyira gyorsan összehuzta a sebet, hogy be is gyógyut tüle.

/Ez a disznózsir sós, vay sótalan velt?/
/

Sótalan. Mer minden paraszt a disznót, ha levágta, oda
egy csöpp sónak nem szabad hezzátévedni a szalennához, amit
zsirnak aprítanak le. Tehát amit szalennának hagynak, az meg
egy külön teknyőbe sózóba, amit peig zsirnak aprítanak, az
egy másik edénybe és ahhoz egy csöpp só nem férhet hezzá.
Azér, mer állítólag azt megyák, hogy amellik zsir sós, -
hogyha lesózzák, - akker az nyáren megavasedik. Megromlik.

/János bácsi, azt mondta nekem, hogy aranyere van.
Mióta van?/

Nagyon kis csöpp aranyerem van. Ez énnekem van má
10 éve, de nem nagyobbodik.

/És orvoshoz járt vele?/

Sese mentem én ezzel orvoshoz.

/Nem próbálta meg gőzölni?/

Kérem, ez nincs úgy, hogy nagyon kijönni, csak ha meg-
fázok, hideg helyre leülök, megfázik a végbelem, akkor szok
fájni és csipni. Ugye láttam aranyeres embert, második
ágy, közvetlen melletttem feküdt a pécsi hővédőkórházba, bá-
nyász vót, nagy aranyere vót, és azt megműtötték. Három nap
mulva má főnn járt. De nekem csak egy nagyon csekély kis arany-
erem van és csak a megfázástul köll vigyázni.

/Nem próbálta meg gőzölni?/

De igen.

/Mivel és hogyan?/

Rendes kutivizet tettem melegíteni. Miker meleg vót a víz,
nem túl főró, miker gőzölt a víz, akkor egy edénybe szektuk
veletenni, tiszta, kimesett vödörbe, ráültem, és az fölmele-
gitette a végbelemet, s akkor babahintőpért egy kis vattára
szektam tenni és azt betettem szépen a fenekembe és utánna
2 nap mulva semmi bajom se vót.

/Asztmás ember van-e a faluban?/

Asztmás ember nincsen. Mer az tulajdonképpen gelyvás, akinek asztmája van. Struma.

/És a gelyva, az milyen?/

Hát kérem, az a nyakon van, a bőr alatt, egy ilyen dagamat, aztán fekeződik az. Sok ideig van, akker nagyra megyőli és a végin el is fullad az illető tőle, ha nem operájják, nem műtik meg.

/Nem emlékszik-e arra, hogy ez ellen próbáltak valamit csinálni házilag?/

Nem. Ilyenhöz nem nyultak házilag. Szülésker szekett ez keletkeznyi, hogy így megduzzad. Hát mána ilyen megincsak nincs, mer ugy-e szülésre beviszik, ott meg má, ha nem meggy így, akker 10 perc mulva má császárvágás és megvan a baba.

/Fegfájásra mit szektak régebben csinálni?/

Hát ugy-e, fegfájásra pálinkát szektak rátenni. Bevett a szájába az illető egy kis pálinkát, s akker bezárta a száját, hogy nem bukta ki és nem nyete le, hanem a fogán tartetta. Akker a pálinkának az erős hatása e kicsint elzsibbasztetta, és utánna megencsak fájt a fega nekijje.

/Mást szektak-e rá tenni?/

Meleg sót. Megmelegítették, asztán bekötötték valami kis ruhaneműbe, s azt így rányonta. Hát asztán itt nem ám a só, hanem a melegség, az lett az ellenszere neki, azáltal csöndesedett meg a fájdalom.

/Arra emlékszik-e, hogy pióciát fogínyre rátettek, fájós fogra?/

Én nem emlékszek. Csak úgy visszaemlékszek még, hogy ilyen gyerekkerembe, hogy ilyen öregasszonyoknak a lábukon veltak ilyen nagy erek és arra raktak pióciát. Amire máma asszonyák, hogy vissér, azt valamikor a pióciával szívatták, hogy minden évbe egyszer vagy kétszer kiszivatták azt a rossz vért. És akkor a pióca elpusztul, amikor azt kiszivta. Mikor azt rátették arra az érre, az addig szívta, míg csak föl nem puffadt és hát le nem esett. Mer kézzel le se lehetett azt venni.

/Olyant hallett-e, hogy gálicet tettek a fogba? Vagy bagót? Vagy hagymát?/

Vót ilyen eset is. Foghajmát. Girizdre elvágta én is a foghajmát, én is rossz fogakkal vótam mindig, mer én félek a műfegtől. A menyeknek is, a feleségemnek is van ilyen műfegsora, de ha előttem messa, és mindig anyyira háberedék a gyomrom. Miker ott vótam a hervédkórházba, a főorvos aszenta: Na, János bácsi, maga műfegakkal megy haza, így nem engedem hazamenni. Hát nem engotten.

/Terekfájásra mit szektak régen csinálni?/

Arra kérem szépen szintén a meleg. Melegvizet csináltak, abba egy ruhát bele, és azt úgy a terekra, mer az is úgy-e a hűlés által keletkezett. Hát avva gyógyították, hogy úgy-e meleg ruhát tettek rája. Vagy szárazan meleg ruhát és még egy másikkal beburították, hogy szárazan kigőzölik a torkot.

/A beteg disznóval mit csináltak?/

Vót egyszer három disznónak erbácna, aszt leszurták, vagy nem is, lelőtték és vótak ásva a disznók.

/És nem is próbálták orvoselni?/

Ennyi tudék, hogy agyonlőtték őket.

/Mit csináltak a kiütéssel?/

Ha kiütéses velt, orvoshoz vitték, ha kiütötte a bőrit. Azt házilag egyáltalán nem kezelték.

Ha valakinek fejfájása vót, akkor aszt menták, hogy megigézték. Igen megmésték, hogy milyen szép. Akker tettek, elmentek egy másik szemszédasszenyhó és akker vettek egy pohárba vizet és vettek ki kanócot a tűzbü, három kanócot, akker beledobták abba a vízbe. Abbu az illető egy csöppöt ivett, meg megmesakedett, hogy meg vót igézve.

/És mivel szekták a vizet letörölni a gyerekről?/

Száraz ruhával. Zsebkendővel vagy szép tiszta ruhával. Kicsit megvizezték, akker lemosták és asztán megtürülték.

/Asszenyek alsószeknyával szekták-e megtörölni?/

Ilyet nem tudék. Lehet, hogy valaki csináta, csak én nem tudék rula. De ezt még gyerekkeremba láttam, hogy a köténye alatt fogta a poharat és ment a másik szemszédasszenyhó, hogy asszenya: Öncsé vizet, mer a gyerekeknek igen fáj a feje! Szóval nem a család csináta, hanem valamelyik szemszédasszeny. Az dobta bele azt a tűzes kanócot és ha sistergett: Hí, asszenya, meg van igézve!

/Ha fönnmaradt a kamóc a vizen, az jelentette azt, hogy meg van igézve?/

Hát én nem csinátam ilyent, ezt nem tudom, csak hallani hallettam, hogy vizet öntöttek fejfájás ellen a gyerekek, de ugy többet nem tudok. Nálam ilyen nem fordult elő. Meg nekünk ugy-e nem attunk ilyen mindenfélére má. Má az én szüleim se attak az ilyenre rá. Hát ugy-e én 70 éves vagyok, 906-ba születtem, hát van má 40 éve is, hogy ilyent má nem lehet hallanyi.

Ha pedig valakinek ilyen satnya, sarvadó betegsége vót, ilyen, hogy csak seványedett és betegeskedett, hát aztán vót akkor ilyen, kuruzslóknak menták, hát ahhoz elmentek, azt az jó megfizettette vele. Dehát én ilyent nem csinátam, nekem a családomba ilyenre nem vót szükség, meg hát nekünk ilyenre nem attunk. Az én szüleim már nem attak ilyesmire.

/Nem is tudja, hogy öntötték ezt a viaszt?/

Nem. Látnyi nem láttam, ugy-e, és hát csak ugy hallettam, hallomásbul ugy-e, hegyhát vót viaszöntet is. Lábeden vót egy ilyen ember, aki viaszt öntött. De nem engedték terjedni az ilyen kuruzslókat.

Vót itt egy sváb ember, Schiffernek hiták. Tyukász vót. Pent az én két bikámrul vót a szó. Hát az egyiknek elvágtam a nyakát nagykéssel és bevesszütük a pajtába, ugy-e, a másik is puffadett. Szaladék ki itt a kerten át a másik uccába: - Schiffer bácsi, gyűjjön má, mer fölufujódettt a bikám, gyersan kőne rajta segitteni, ha tud. Hát levágtam má az egyiket, elvágtam a nyakát. Mendem tyukász vót, aki fölvasáróta a baremfít meg a tejást, aztán a vasutra kiszállitetta, hetenkint velt a baremfiberakás, meg a tejás. Bécsbe ment. Oda szállitett. Na, asztán gylm ez az ember, olyan kis üvegbe vót neki valami vize, vagy mije.

/Ő maga csinálta?/

Azt se tudem, mer nem áruta el senkinek, hogy mi van. Kérem elgyütt: - Majd mingyá meggyógyul a Cifra! Beletótötte a szájába, hát öt perc mulva csak elvágta magát a bika, annak is költött vágyi a nyakát. - Mendem: Maga is csak annyit ért hezzá, Schiffer bácsi, mind én!

/De öt általában el szekták vinni máshevá is?/

Elhívták mendem, hogyha igy a ló valahel beteg velt, amig állaterves nem járt ugy-e ki. Ez mind csak addig vót, nig az állatervesi tudomány ugy-e nem vót annyira fölismerve, hogy -

/Mióta van itt állaterves?/

Itt, Vizváren? Hát mióta a téesz megalakult. Akker ugy-e törvényileg küdtek ki állatervest.

Hát ez nagyon régen vót, nem velen történt személyesen, egy helyen az asszony így két kést vett és ott annál a személynél így csattegatta, így vagdesta össze a szeme előtt, a szemhéjnál, ott ahun az árpa vót, aszt meggya:

- Árpát aratek, kévébe nem kötöm, ha még egyszer itt érem, akkor lepiszkitem!

És ezt hárszer elmentta neki: - na majd, elmullik.

Hát az csak egy szentisztulás, az semmi más.

/Est magyarul mentta az asszony?/

Magyarul mentta így, hegy: - Árpát aratek, kévébe nem kötöm. Ha még egyszer itt érem, akkor lepisilem.

/Arra emlékszik-e, hegy szurt, vagy vágott sebre mit szektak teni? Vagy mivel szekták kezelni?/

Hát nagyon sek esetbe magam is tettem rá sóskenyeret, ilyen kisebb késvágásra, ami nem nagy seb, ugy-e. Megsóztam a kenyeret, alösször megrágtam, sóval megvegyitettem, rátettem, lekötöttem.

/A héját?/

Nem, a belit. És a só, meg a kenyér, hát ugy-e az összehuzta, hegy előbb begyógyult.

/Szekták-e azt mendani, halletta-e, hegy pisálják le a sebet?/

Ilyennel én nem találkoztam. Én részemről mindig csak sóskenyeret szektam rátenni, s nekem az jó vót. - Hallásbul, hallettam, aszengya: - Pisád le, majd nem felyik a vér! De hát az nem jó, mer az fertőz mingyár a hügy, azt a sebet.

/És trágyát nem szektak-e ráraakni?/

Nem. Ilyent nem hallettam.

/Hát elyant hallett-e, hogy meggyullad a pálinka vala-
kiben?/

Hát hegyha valaki nagyon sok pálinkát iszik, túl sokat, valóságos kék lánggal jön ki a szájából a pálinka, mind a füst, akkor tejet szektak, tehéntejet öntöttek neki a szájába, legalább egy jó félitert. És látni én nem láttam, csak úgy hallettam, hogy csavartak neki je kérem, lószart a szájába. Kigyulladt a pálinka, tej nem vót, a rendes friss lótrágyát, kérem, azt csavarták bele a szájába és így megmentették az életét. És elállt kérem az, hogy kigyulladt az a pálinka.

/Körülbelül mikor halletta ezt az utóbbit? Második háberu előtt még, vagy utána?/

Utána ná nem. Ez még a háberunak az előzménye, ez még úgy 920-25-35, ezen a részen vót.

Aztán sebre a törkölypálinka jó. Nem a gyümölcs, hanem kimondottan a törkölypálinka. Ha valakinek ilyen sebje van és nincsen kölni, vagy nincs ilyen más gyógyszer, ha pálinkát csöppent rá és avva egy kicsint vattával letörüli, ná avval meg van fertőtlenítve. Tehát megöli azt a bacillust, hogy nem fertőzi el a sebet.

/Azt halletták-e, hogy sebre pókhálót szednek?/

Én nem hallettam, csak valamikor gyerekkoromban, de azt se tudom hol, de ez még csak a régebbi ősöknek a ízéjébe vót. De hogy milyen pók? Mer iszen sokféle fajta pók van, de a

a pók az maga méreg.

/Ne most, ha pók megcsipett embert?/

Ilyennel nem találkoztam. Ilyenről nem is hallottam.

/Mondjuk egy nagyobb keresztispók?/

Hát iszen van sekiféle fajta. És a pók, az maga méreg.

Hát azt hegyan, iszen ha ráteszik a sebre, az mingyá fertőz!

/Hányban született János Bácsi?/

1906 november 6-án. Római katolikus, téess nyugdíjas vagyok. Idős Cselcz János a nevem.

/János bácsi hervátnak, vagy magyarnak tartja magát?/

Én magyarnak tartom, mer magyar az anyanyelven és énem magyarul tanítottak a szülők, a szüleim. Csak a nagyanyám, - édesapámmak az édesanyja, - az hervátul beszét, mer még annak a szülei, akker hervátul beszétek ebbe a kösségbe. Na most, ahogyan a fiatalság mőt, ugy-e ugy alakult át, hegy most má a fiatalok nem tudnak hervátul a faluba.

Csöcskevaszt hallottam, hegy azt tettek daganatra.

De hegy nibül készítik el és hegyan van elkészítve? Daganatra, aszt tudem, hegy tettek csöcskevaszt, hegy összehuzta előbb a gennyet és kifakatt.

Most láttya, miker kehe vót a levaknál az betegség, a kehe, van ugy, hegy felyik az óra, hegy taknyádzik a ló. Aszenták, hegy kehébe van a ló. Akker is langyes rezslisztes vízzel kellett itatni a levat, az segített.

/Milyen az a langyes rezslisztes víz?/

Rendes kutivizet megmelegítenek. Nem főréra, hanem jó meleget úgy-e, a mikor má meleg vót, beletettük a rezslisztet, mekkavartuk, és azt itattuk, mer megitta a ló szívesen. És ezáltal az a rezsliszt előidézte, hogy a ló előbb ki tudott tisztulni, nem a belekbe rakódott le az a genny, mer az genny vót, ami jött az órában neki ki. Úgy-e a rezslisztes víz kitisztította, tehát nem tapadt a belekre, hanem kitisztította a levat. És ha a lónak vót ilyen kehéje, akkor a nyakán olyan tyuktejás magyságra egy helyre összecsemésedett a betegség, akkor ahol az a legpuhább vót, a tetejét libazsirrál egy picit megkenyete az ember, kérem 24 órában bellü az a libazsir kirágta aztat a bőrt, átrágta a lónak a bőrit és fót a genny. Mer úgy-e egy kelevény előbb-utóbb csak kifakad valahon. Na most, hogy miné előbb szabadujjon meg a ló a kiunktul, attul a nagy égetéstül, mer úgy-e égett az a genny ott benne, akkor libazsirrál kicsit megkenyitük úgy-e és akkor má reggere ki is fakatt nekijje. S akkor a genny kifót, a seb összetakardott és akkor a ló meggyógyut utánna.

/Ez csak egyik oldalán szakett lenni a ló nyakán, vagy mindkettőn?/

Én úgy emlékszen, hogy csak egyik oldalán szakett lenni. Rendszerint oda szakett húzódni. Mer hogyha nem tisztult meg ettül a hüléstül a ló, hogy az órában nem dobta ki, akkor rászállt a belekre és akkor elpusztut, akkor elhullt. Azér itattuk rezslisztes vízzel, hát hogy mi vót abba a rezslisztebe, azt nem tudom, az a jóság, úgy-e, de az előbb kitisztította.

Hát az ember is ugy-e meleg lábvizet vesz, ha megfázik, meg iszik meleg teát, hogy kimelegedjék, tehát így az állatnak is ugy-e, azt a rezslisztes vizet attuk.

Gyerekkeromba nekem is nagyon sok kelés vót a testenem, akkor annak a végit vögynék menták, azt olyan fehér cérmaszállal kipödörték, s akkor mind egy fészek, olyan egy gödör maradt utánna.

/S mielőtt kipödörték volna, mivel érlelték meg?/

Vót eset, hogy tettek rája szalennát, de az nem nagyon hasznát.

/Mikor mondták azt, hogy elvették a tehén tejét?/

Hát mikor például valami jó takarmánnyal etette a gazda azt a tehenet, aztán kifogyott az a takarmány, nem tudta a pótlást biztosítani, persze, hogy lecsökkent a telhezam ugy-e.

/És ilyenkor nem mondták azt, hogy elvették a tejét?/

Hát hallanyi hallettam, ugy-e, de az én szülői házanná ilyen nem vót.

/Én azért kérde, hogy nem halletta-e esetleg, hogy hogyan adták vissza a tehénnek a tejét ilyenkor?/

Nem hallettam. Hát állittólag, hogy akkor viaszt öntöttek olyan helyen. De itt, Vizváren nem vót olyan, aki csinátta. Mondtam má, hogy a környékbe, Lábodan vót egy ilyen ember, aki csinátta, de má azóta kipusztutak azok, mer má 45-be is öregek vótak. De hát vót ilyen eset is, hogyna. Vót ilyen eset.

Ak.: Szakács Vendelné /életkora
nem volt megállapítható/

/A kazetta másik oldalán:/ Vizvár, 1975. április

Gy.: Winkler Ferenc

/A kártyát hol vette?/

A, hát azt má régen vettem egyszer kanizsán az újság-
árusná. De az újabbat azt hervátérszágbul hozattam. Vót
négy nyelvű is. Mer a háberu alatt, hegy a németek itt veltak,
ugy-e elsajátítottam néhány szót, meg a bulgárok is. De utánna
asztán elfelejtettem, mer ugy-e nem gyakorujja az ember. Her-
vátul e tannám mendani.

Ne, emejje el a kártyát! De előre megmondem fiam, hegy
ami most a legnagyobb problémája, arra tessék gondóni. Ami
érdekli: üzleti deleg, családi deleg, vagy egieség, vagy bár-
akármilyen probléma, hegy abban majd mutat-e magának valamit?
Érti hegy gondelen?

/Igen./

Ne, tessék elemeni, három felé!

Hát, édes-kezdves fiam, látom, hegy még nem vót katona,
de hát mostmá elég érett fiatalember, hát egy kis nő maga
miatt gondókedik és maga is talán szemerkedik végette. Vót
má magának olyan, aki olyan hamis beszédekent mendett magának,
de hát ez nem igaz. Ilyen hamis pletykaságba velt magának
része, de ha még nem velt, akkor lehet, hegy lesz. Pénz áll
előtte, fiam, kereseti ferrás. Pénzt fog keresni, vagy pedig
egy ilyen kereseti lehetőség áll előtte, ahol pénzt lehet
keresni. - En csak így tudok beszélni. Lehet, hegy járt
már olyannál, aki tőlemtől sokkal többet tudott, időt nénik,
de azok már, tuggya elhaláloztak sekan is. Ezt ma már csak
ilyen sugva-dugva csinájják. Van váresba is ilyen, csak

ugy-e hát nem nyilvános helyen, ott a városba. Én uriháznál is voltam ám kislány kerembe. De hát a régi urak meg a mestaniak, az kétféle. Sajnos, nekünk nem volt jó osztályrészünk, lehet, hogy az unekákunk jobb lesz. -

Főlszólítja a szerető férfit: Milyen változása áll? Mi lesz az állandója? Milyen családi élet vár ömre? Mi áll etthen a házába? Mi van a gondolatába? Milyen öröme lesz? Kap-e valakitől levelet? És: Ki reménykedik magához?

Hát például mindenkinek úgy az elgondolása, most mi érdekelhet egy fiatal, valami? Ne, de magának, kedves fiam egy kedves társaság, vigság várja. Van egy kedves nő, hát mondjuk, lehet az, hogy egy kedves nő, vagy talán a kedves hezzátartozója. Két formába is lehet értelmezni, - maga ná azér fiatalember úgy-e hát kétféleképpen is lehet. Gondókedik maga, úgy többször el van gondókezva. De valaki szemere magáér, maga iránt. Vagy édesanyja, vagy hezzátartozója, vagy valami leány, - hát több formába értelmezem a dőget, - de valaki sekat gondel magára, de maga is gondel rá. Itt van, nézze, a gondelat, a szemeruság s a nő. A szemeruság volt az első lap, amit a feje fölött elemelt.

Édes fiam, vigyázzon magára! A kártyába van jó is, de van rossz is. Lehet magának betegsége, ilyen változó betegsége, vigyázzon. Az lehet urra, szegényre, beldegra, beldegtalanra. A betegség mindenkit megtalál, vigyázzon magára! Maga azér jött ide, hogy kíváncsi, vagy úgy küdték ide talán, de akárhegyan, amit én látok, jót, rosszat, megmendek, a maga kártyájából.

Levelet kap, fiam, egy halálíg levelet kap valakitől. De lehet, hogy olyan levele van: valakije idegenbe, vagy ehhez hasonló, vagy távolba, valakije meghal édes fiam. Haláles hír, vagy levél érkezik. De ez rövid időn belül. De lehet, hogy nem lesz halál, de levélnek kell jönni. Érti? De lehet, hogy haláles levél lesz, - két formába is lehet értelmezni.

Most vagy maga utazik, vagy valaki magához utazik majd. Egy nőszemély. Kemény nő, reménykedik magában. Vagy hozzátartozója, vagy egyéb, ez nem tartozik énrám, hogy kicsoda, de igenhogy maguk találkozni fognak. És egy idősebb, félkeru özvegyember is megy oda a maguk házukhoz, ahol a maga lakása vagy a tartózkodási helye van. Értékes látogatás ez, magának véletlen öröme lesz. Vagy nyer, vagy ehhez hasonló, vagy nyereségrészesedés. Akármilyen a szolgálata, valahol pénz várja. Olyan pénz, amiből öröme lesz.

Édes fiam, magának vannak ellenségei is, vagy a munkahelyen, munkakörök körül, vagy mondjuk családtag, vagy rokenság, aki hamis. De mondjuk hamis uton hamis, mer nincs neki rá oka, amiért hamis legyen magához.

Magának, édes fiam, hivatalos urak előtt kell megjelenni, ilyen bírósági ember előtt. Ezek itt a törvényes urak, ilyen lapból csak egy van!

Hall egy hírt, édes fiam. Messze távolból jön egy hír vagy levél, ez pletykahír lesz, ahogy az előbb mondtam, niker először elemelte a kártyát: pletyka hír, vagy hamis hír, vagy hamis levél. De levelet fog kapni. Mindenáron jön levél.

De ez a levél valahogy messziről jönne magának, úgy nézem a kártyát. Hűséggel reménykedik, gondol, van a kedves nő magához, - vagy hozzátartozója, vagy hát valaki reménykedik szeretettel magához.

A maga rekenságába, édes fiam, lesz egy özvegyasszony, vagy keressabb asszony. Ilyen hozzátartozó néni, aki már vagy özvegy, vagy keressabb.

Édes fiam, vigyázzon magára! Van egy kedves nő, piros szives nő, aki magának szeretne besszuságot ekezni, értékűgyből kifelyélag és le szeretné tiperni. Magának van egy jó barátja, úgy ketten delgoznak és ez a nő valamiér haragszik magára, mondjuk, meg talán a maga barátjára, és szeretne maguknak besszuságot ekezni. De maga a besszuságot letiperja fiam, mer nézze: itt a besszuság a maga lába alatt. Itt van maga, a besszuság lent van a lábai alatt.

Magának áll egy igen nagy véletlen szerencse. Érték, vagy pénz, vagy lettózik, vagy nyereség, vagy bárakármí, de olyan szerencséje lesz, véletlen öröme! És maga előtt áll fiam egy változás. Rövid időn belül változni fog a sersa. És ez pedig, - én nem tudom, maga milyen vallásu, bár hát a mostani fiatalokná má ez nem nagyon /-katolikus/. Megváltatik a sersa állandóra rövid időn bellü. És egy látogató nő megy magához, egy olyan kedves nő, aki értékkel és ajándékkal menne.

Nézze, édes fiam: maga előtt áll egy szerencse. Itt van maga, itt pedig a szerencse. Ismer maga, vagy pedig sejti, hogy van magának ellensége? Valaki olyan, aki ellensége telvajképpen a maga szerencséjének, vigyázzon!

Maga sokat gondolkodik, a feje fölött, nézze édes fiam, azt az időt, ha megéri, hogy családos ember lesz, féltékeny gondolatú lesz majd maga. A ház áll a maga feje fölött, látja?

Lehet, hogy érte magát, vagy éri magát valami olyan ott, a munkakör helyen, vagy a családi lakóhelyen, amiért maga olyan szerencsétlennak és nyugtalannak érzi magát. Vagy valami szerencsétlenség vána, - ez olyan házi szerencsétlenség lenne, tuggya fiam. De nézze, nyugodjon meg, itt van a szerencsétlenség szintén a maga lába alatt, ezt is lerázza. Nyugodjon meg, nem lesz különösebb probléma. De fiam, a kártyába olyan a deleg, hogy amit az ember nem szeretne, az sokkal előbb bevalósul, mint amit szeretne. Én már ezt sok ember életéből tapasztaltam és a sajátomból is.

Maga felé vágyakozik egy kedves nő. A kedves nő mellett itt van azonban egy keres férfi ellenség. Van egy keres bácsi, hát nem tudom, hogy hozzátartozója vagy olyan közeli ismerős, de ellenség, és keres bácsi.

A maga feje fölött pénz áll, édes fiam: érték és pénz áll. Pénz fordul meg a keze között és a fejibe sok pénz elvadásról van szó és magának ezér szeretnének besszuságot ekezni. De nem tudnak, mer szintén a besszut, vereségeket maga letiperta, fiam, mer itt vannak a maga lába alatt, lássa? A pénz pedig itt van a maga feje fölött.

Édes fiam, én így tudok kártyát vetni, én másképp nem tudok. És most megmondom, hogy most gondoljon arra, ami magát legjobban érdekli az életibe! Mit szeretne, hogy beteljesüljön? Arra gondoljon magába, és ezek közül kihuz 13 lapot, amit én

most összekeverek, 13 lapot kihuz, páratlan számu, hogy mi lesz abba a páratlan számba és akkor meglátjuk, hogy melyik lapra milyen lap kerül. Én nem tudok, fiam, másképp kártyát vetni. Én nem vagyok jósnő. Vannak, akik tudósabbak. Én jártam sok helyen, ilyen helyeken, ahol menták így időssebb nénik, hogy: - Tanujjal tülem, lányom! De én nem értem rá tanulni, mer énnemen dőgezni kellett menni, a termelőszövetkezetbe dolgoztam, ugy-e.

Tizenháromat, fiam, keverve mindenhunban, nem csak egy helyről! /öt, hat, hét, nyolc, kilenc, tíz, tizenegy, tizenkettő, tizenhárom/.

Ezen a kártyán négy nyelv van, négynyelvnek szól, de mindegyiket nem ismerem: horvát, magyar, bulgár. A bulgárok nyelve hasonlított a mieinkhez, már így a horvát nyelvhez, azokhoz egypár szót tudtam, de má elfelejtettem. Hát má nagyon régen volt ám, mikor azok itt jártak.

Nézze, kedves fiam, látja, hogy kijött, ahogy az előbb mentam magának, maga huzta ki ezeket a lapokat: hamisan telvajkednak magához, telvaj férfi ellenség van, ami végett magának bosszuságot szeretnének ekezni, pénz végett. De magának szerencséje áll, a tizenhárom kártyába kihuzta magának a szerencselapot. Van egy keres bácsi, az vagy hezzátartozó, vagy munkahelyi jóakaró, magának bosszuságot szeretnének ekezni, és valaki féltékeny magára. Valaki szemerkedik, egy nő, maga miatt, látja? Egy utra vágyakerik maga és a kedves nő is, és fog találkozni egy nagyon kedves nővel, aki magát nagyon értékeli és maga hivatalos urak előtt is meg fog jelenni. Nagy urak előtt.

Hát most ebből, ugy-e én nem ismertem, engem nem érdekel magának az ügye, nem tartozik énrám, hát ebből vegye ki, hogy hát vajon van-e ebbe valami, amit úgy maga elgondol majd, a maga sersát, ahogy látja itt, hogy melyik mivel párosodik. Én nem tudok másképp, fiam.

Látja! Telvaj ellenség, ugy-e mondtam, ez a férfi. Hamiskodnak magához. Lesz majd egy látegetője, figyejje majd meg, ha elmegy magához, vagy mondjuk szórakezőhelyen találkoznak, vagy a munkahelyen, vagy ehhez hasonló, hogy vajon mit mond magának. És majd gondolja meg, hogy vajon mit is mondott ez, majd abból maga kideríti, hogy valami hamis módon gondolkodik ez. De maga reménykedik, hogy bár bosszúságot szeretnének ekezni a pénz, érték miatt, - nézze, harmadszor is kijött, fiam a véletlen öröm, az érték, a szerekcse. Látja fiam, ez a kártya jó, meg lehet kopogtatni. Gondolkodik maga, valamit írást kap, egy levelet, ez nagy gondot fog ekezni magának, álnak lesz egy keres férfi magához. Bosszúságot szeretnének ekezni magának, látja ez a kártya a hamisság, pletykaság. Vigyázzon magára! Ma a fiuknak jobban kell vigyázniuk mind a nőknek. Vigyázzon, kivel fog kezét!

Egy ötvegyasszony, vagy idősebb keru asszony megy majd a maga házához, pénz és érték miatt többször szemerkedik. De ez nem rossz nő. - Maga elutazik édes fiam, akárhevá, de rövid időn belül itt áll ez az utazás magának, ez nagy változást hoz magának, fiam. És magától vár valaki levelet, meg maga is vár valakitől. De van egy nő, aki akárki, akárhol van, reken, vagy hezzátartozó? Levelezni fognak és nagy vigyása

lesz törvényes urak előtt. Uram, maga, ha házasságot köt, törvényes urak előtt köt csak házasságot, kimutatja a lap, annak majd megérkezik az ideje. Tehát: Milyen lesz a vigság, milyen lesz a szerencse? Milyen lesz az állandó? Mi van a házába? Mire változik a sersa? Mi van a törvényes uraknál? Miben reménykezik a nő? Milyen levelet kap? Milyen utazása lesz magának? Éspedig: Mi lesz a maga gondolatába?

Édes fiam, egy ur, egy törvényes nagy ur, nagy szeretettel gondol magára. Magát nagyrabecsüli az az öreg ur, - egy urimber. Édes fiam, olyan helyről fog házasodni majd, ahol érték lesz. - Ezt nem azért mondom, mer máj kerba nem olyan szerepe van, mind régen, hogy akkor azt mondták: Juj! Szegény látni nem kő evennyi! Mánna nem az. Érték, hogy valaki rendes és becsületes. - Tehát annakidején akivel maga majd házasságra fog lépni, érték és ajándék is áll ott. Tehát levelet kap, nagy hűséges levele is áll, édes fiam. Nézzene! Itt van, hogy megváltozik a sersa! Maga előtt fiam, nagy változás áll. El kell utazni fiam, ha nem is szeret, talán fél is elmenni, akkor is el kell menni. Ne féljen fiam, de vigyázzon magára. Mer látja megint itt van valami betegség, ami leselkedik.

Gondelkedik maga a házasságon, majd nagyon el fog gondukenni annakidején. Nézze: szerencse várja magát, és egy kedves nő, nézzon ide, itt van, reménykedik magához.

Édes fiam, a maga családjába, vagy barátai, vagy jóismerősei között lesz egy halálozás hamarosan, akárki.

Vigyázzon magára, fiam! Magának nincs rossz lapja. Nem azért mondom, hogy maga idegen, s mánna látom. Nekem mindegy, ha

valaki, ha szegény, ha keldus, akárki, ha engem meglátogat,
én az igazságot mondok csak. Csak amit látek. Se nem teszem,
se nem veszem. Nekem mincsem abból semmi, hogy hazuggyak.
Megmentem a jót is, meg adok tanácsot is, nem olyanok mint
maga, mer maga okos. De olyan tanácsot adok, hogy vannak, akik
olyan tudatlanok, hogy nem értették meg ezt, ugy-e. Hát így
mondok magának. Vannak olyan buták, falun. Falusiak, elma-
radott emberek.

/Mit nem szektak megérteni?/

Hát nem értik meg, hogy mit, hogyan. Akker elmendem nekik,
hogy melyik lap miről szól. Érti?

/Hajlandó elmendani, hogy melyik lap miről szól? Ugy
egymagában!/

Hát igen. Hát ez állandó, például hát annyit jelent az
állandóság, hogy ugy-e, hát maga katolikus, tehát ha valamikor
istenházába járt, gyerekkorába. Má ilyen fölött kerba nem
mernek az állástul fogva, igaz? De azért az nem mulik el ugy
nyentalan. Na most ha ez, ez az állandóság valamivel ugy össze-
jön, ha halállal, ha betegséggel, ha szerencsével, ha még nem
vált katona, akker azt mondok: állandó katona lesz. Maga
talán nem is lesz katona, fiam, nem láttam, hogy vóna katona,
mer azt is megmentem vóna. És nézze magának jóra van, egy nő
van, aki hamiskedik.

/Ez a kártya azt jelenti, hogy hamiskedik?/

Igen. Hát tuggya milyen a hétköznapi nők, ez olyan. De
legelőször, hárenszer is, mindig a rendes reményt láttam ma-
gának.

Ezek: az ellenség, ez a szerencsétlenség, ez hir. Ez gyerekbölcső, ezt több formába lehet például értelmezni, lehet az, hogy valaki ha rossz helyen jár és fizetni köll, - én azt is megmondom, de magáná ilyet nem láttam. De pletykaság vót ná. Ez meg a halál. Na most ha ez így háromszor egymás után kijön, mind magának is így kiraktam, akkor az biztos halált jelent. És ha például ez a két kártya összekerül, hogy ez itt leány, ez meg ház, akkor ez házasságot mutat. Nem elég ugy-e csak leolvasni róla, hanem össze is köll tudni füzni. Ez itt az özvegyember, de ezt mondhatom például egy keressabb hozzátartozónak is ugy-e, vagy például van egy leány és ilyen férfi mutatkozik mindenáren a kártyába, idős ember, vagy elvált ember, hát az bizony a lányoknak nem tetszik, de hát azért énneken meg köll mondani. Ez a 35-ös a pénz. Azt jelenti, hogy pénzt kap. Ez az, hogy elgondolkodik. Ez meg a hűség: a kutya fekszik a gazdája sírján, ez hűséget jelent. Ez a szerencse. Ez meg harag, ez bosszuság, ha valaki nem sziveli a másikat. Ez pedig a féltékenység, tetszik látni, itt figyel a férfi. Ez pedig a bosszuság pénz végett. Ez pedig a szerető férfi, ugyanelyan mind az a piresszives nő.

/Na most, ha a kettő összetalálkezik, akkor mi van? Például, ha a piresszives férfi, meg a piresszives nő?/

Ha ezek így egymásraberulnak, akkor azt mondom, hogy kedves férfi, de vigyázz, mer csak szórakezni szeretne veled, de nem kemelyan, hanem csak olyan kétérte nő formában.

Aztán van a katenaviselt férfi, ez megin más. Mert van sek olyan férfi, aki nem volt katena. De itt 32 lap van. Leg-

először, fiam, 37 lap vót, a legrégebb kártyába. Ebbül má valamivel több van, kettővel vagy hárommal. De ezt má utánna vettem.

/S a legrégebb kártyát, azt is Kanizsán vette?/

Nem, nem. Azt a jó isten tunná megmondani má! Kis fiatal lány vótam, ugy kaptam. Ara nem tudék má emlékeznyi.

/Na most, ha ez egymásra kerül azzal a piresszives nővel, akkor az mi?/

Akker az két szerető. Ez a levél, ez a gondolat itt, akkor ez a változás.

/A változás, ez a magánéletre vonatkezik?/

Igen.

/S a pap? Az esküvő, vagy ilyesmi?/

Nem, fiam. Például, hogy most hát maga változtat egy munkakört, vagy valamiféle változás beáll az életibe. Mindenféle változást jelent ez. Az esküvő az más, az hogyha oda bekerült. Ez meg a vigság, ha valamilyen vigsága van. Ez meg a hivatalos uriember. Ez utazás, ez szintén pénz. Betegség. Szemeruság. Ház. Ez özvegyasszony.

/És ez mit jelent? Hogy özvegy lett valaki, vagy az lesz?/

Ez meg itt a látogató.

/Az mit jelent?/

Hát hogy például elmegy magához, vagy a maga édesanyjához egy nő látogatóba. Hát tuggya, másképp nem tudem mondanyi, nem vagyek olyan művelt, s most má nem is tudék olyan jó gondukennyi.

Ez meg itt a telvaj, telvaj férfi. Ez pedig a hamis: a kigyó meg a macska, akik hamiskednak a házhoz. Ez a szeretet

kártya; ez a szerelem-kártya, ez pedig az ajándék, ez pedig a kedveshez vágyakezés. Ez a véletlen öröm. Ez volt a maga hárenszeres szerencséje. Mindig jó helyre is jött.

Ak.:

Gy.: Winkler Ferenc, 1975. április.

/Mondja meg nekem, mi az az "egér"?/

Hát kérem, az semmi más, mind olyan összegyűlemlett rossz vér. És azt meg szektuk szurni tüvel, vagy árral. De árral a legjobb vót. Az ember lehajtotta a lónak a fülét, mer azt lehetett így szemmel is látni, az itt volt a szenvedő fölött. És a ló csak ugy-e buslakedett és a fejét bólegatta. Ha 3-4 csöpp vér, - nem köllött annak féni, csak hogy kikönyvezett, szóval hogy az akpett kifele utat, akkor szépen lelaput az a duzzadás, és megszűnt a veszély.

A bikának, meg marháknak szektunk peig többféle dőget hasznáni, még embertrágyát is raktak bele a szájába neki.

/Egérre?/

Nem, pufódásnál. Azér azt a bűdösset, hogy majd az föl puffitja. De bize nálam a két bikának nem lehetett megmentenyi őket. Pedig megpróbátuk azt is, hogy ilyen berhébért lenyentunk nekik a gégejéig, hogy a levegő azon gyűjjön ki.

/Azt ki lehetett tapintani, hogy meddig ment le?/

Hát ugy-e az ember má látta, hogy meddig ment le. De nem szekett az ilyesmi segitteni.

/Trekározni meg szekták-e?/

Énnálam nem vót szükség a trekálásra, mer minden, állat-erves a faluba nem vót, mire nekem az állaterves Babócsáról megjöött vóna, arra má e köllött vágni a nyakukat. Láttam azenba elyat is, hogy megtrekátá, de bizen husz perc múlva megdöglött.

Meg tuggya, ahogy van a lónak a csipeje, mondjuk, így ugy-e a comb, ez meg a berda. Azt ott arassza szekták bemérni a combtól a nyaka felé, előrefelé, de a hátsó lábna, s akkor ott szekták a trekártet bele nekijje.

/Miből van ez a trekát?/

Hát kérem, azt nem tudem másképp megmagyarázni, az egy ilyen hosszú deleg, aminek van egyszer egy hüvely, mind az ujjam, egy ilyen széles hüvely, mind a kaszakü, na most abba van benn egy ilyen éles kés. Na most, azt a trekártét ide ráteszi, átvágja a két bőrt, a külső bőrt és ami a belekná zár, azt a vékonybőrt is ugy-e átvágja, úgyhogy kimendettan a beleket eléri a kés vége. Akker a kést ugy-e kiveszi, a vas ettmaratt, a hüvely. Szóval mind a szureny, olyan, mind a szureny miker hüvelybe teszik. És a hüvely ugy-e ettmaratt, hát azon a levő meg a büdös is mentki, minden. De bizen a ló nem maratt meg. Erős, nagy ló vót, de nem maradett meg.

/Mi baja szekett még lónak lenni?/

Hát a levakná szekett lenni ez, amit tetszett mondani: egere, ami a fülmé van. Ezt olyanker szekja kapni, ha a ló kap abraket és nem vót hezzászekva ahhez az abrakhez, és nem emésztette föl a ló szervezete és akker kapett egeret, megyuk. Vót olyan is, hogy tuggya mind ami, ilyen pókok, hogy amind megette, attul is kaphat a ló egeret. - Akker a vérelöntés.

/Az milyen?/

Az is rendszerint a hirtelen abrakelésbul kifelyólag van. Akker annyira megszaperedik a lónak a vére, erre azt mondgyák úgy tudományosan, hogy "pünkösdgye van a lónak", hogy előntötte

a vér. A bőr alatt a lónak, akker is a nyakába, ide is föl-
száll a vére. Akker azt, vót még parasztemberbe is, akinek
vót hezzá gyakerlata és meg tudta csimányi. Atkötötték a
lónak a nyakát egy zsinerral, azt megfeszítette, akker ez a
szütyője itt a lónak, emyire kiduzzadett, kimagasodett.

/Nem fulladt meg a ló?/

Nem, hát ugy-e ez gyersan ment! Meghuzta, akker egy
ilyen, mind a kis vésőferma és ilyen kis nyelecskéje vót neki,
de vasbul.

/Hogy hívták ezt a szerszámet?/

Hát én nem tudem. Nem vót ennek ugy neve. Nálam is,
ilyen gyers abrakelésnál, ősszel, ilyen friss csöveskukericával
erősítettem a fiatal levakat föl, hegy a munkát jobban birgyák
majd, ugy-e a szántást. Akker azt a szerszámet rátette az érre,
akker rácsapett a fakalapáccsal, akker az a kis vésőferma
átvágta ugy-e asztat az eret, ugy-e. Tetszik látni, ide bele-
vágott és azt a zsinórt fogta, azzal így szeritva vót a nyak,
na most innejd a vért, vót olyan ló, hegy 2 litert, egy liter,
vót eset, hegy másfé itert, vagy mg félitert. Na most, ez
fekete vér vót, amikor fót. Addig tartetta a zsinórt szeressan,
amig csak nem jött szép piros vér. Ha piros vér jött, akker
a zsinórt elengette, elát a vérzés, - az a felyás. Na most
akker ezt a kis vágást, ekkera vót mind a hűbekujjan körme,
ezt gembestüve átszurta aztán megcsavarta, hegy ájjen el a
vérzés. Vagy lészörre, a farkából atkötötte.

/Ahegy atkötötték a madzaggal a ló nyakát, a madzag alatt
vagy fölött ütötte bele ezt a kis szerszámet?/

Alatta ütötte bele, mer ugy-e itt, egisszen az állkapcájáná, ugy-e itt vót a zsimer föltéve neki és ugy-e attul lejjebb.

/És melyik oldalán ütötte meg a levat? A jobb- vagy a baleldalán?/

Hát biz az nem mindegy. Allítólag, hogy baleldalru jó. Aki megvágta az szemszéd kösségbeli vót, Heresznyei. Egy egyszeri ksi szegényember, se iskolai végzettsége, se orvosi tudomány, semmise. Ugyhegy aztán már később aztán, évek multán, megtiltetta az állaterves neki, hogy csinálja. Pejig hát nem keresett pénzt vele, mer hát ha egy levat megmentett valakinek, megyuk adett neki annyit, mind mai pénzbe ötfen ferintet. - De minden, ezt rendszerint abrakelésná kapja a ló. Pláne ha rezzet. Régebben szektunk etetni rezzsal is. Gabenaherdásker szektunk adni neki rezzet különösen, ha bőven vót. És látja, ha vizessen adtuk neki, például ha megevett egy kiló rezzet szárazan, vagy két kiló rezzet nedvessen, a két kiló nedves, az nem ártett meg neki, de az egy kiló száraz, az igen. Valami olyan gyers hatása vót neki.

/Na most, attól mi baja lett a lónak, hogyha a száraz rezzet megette?/

Attul kapett egeret.

/És ha a ló megfázott, akkor mit kellett vele csinálni?/

Ha a ló megfázott, akkor kérem, a szőre így a hátán nem simán feküdt, hanem ugy visszafelé át, szembe. És a ló csak vágyatt vót.

/A szeme nem változott meg?/

E kicsit eam vérágas vót. És az első jele, hogy liheg az orrcimpával ugy, mind mikor nagyon megfuttatják a levat. Szóval, ha beteg a ló, akkor is így az orrcimpája mezeg neki, mind a nagy futástul.

/Na most, ha meg velt fázva a ló, akkor mit kellett csinálni vele?/

Szóval ha állat orvos nélkül, akkor ferraltunk egy liter bert.

/Vöröset vagy fehérét?/

Mindegy vót az, ber - ber. Tettünk bele kérem cukrot, ugy mind ember amikor fóraltbert iszik és olyan langyosan, hogy a lónak az inyét nem égette meg, az ember a lónak beöntötte a szájáná. Az éraliktyám nem. Semmiféle gyógyszert nem szabad a lónak az orrlíktyám beadni, mer az a tüdőre szalad, csak a száján. Az ember kihuzta neki a nyelvit, tetszik tudni, egyik felül és akkor a másikfelül az üveget bele lehetett neki tenni. És akkor a ló az üveg nyakát nem harapta el, mer ett vót a nyelv és a nyelvit nem akarta elharapni, ugy-e. Két ember megfogta a levat, egy meg beöntötte neki. Utána a levat erőssen letakartuk, vót eset bize még, hogy az ágymű takaréva meg a dnyháva is, mer bizen a parasztnak a leva vót a minden. Letakarta, s az a ló áttüzesedett. Benne az a ber, ugy-e, az a vérkeringést. Mer ha a ló beteg vót, akkor nem vót gyemerkerégás a lóná, tehát a belek leátak. Aztán ugy edahajtetta a fülit a gazda a ló hasához, na, ha halletta, hogy ett benne má mezegetak a belek, akkor bizett, hogy most má rendbegyün a ló. Ha este letakarta az ember, s ettmaratt

vele, nehogy ledegya közbe, és akkor reggere má úgy szépen evett.

Akkor annak a vaszerájába a petrezselymet megpucolták, töröttpaprikával egy kicsit megszórták, hogy csipősebb legyen és bedugták a lónak a vaszerájába, és azáltal úgy-e az az ingerlés megindította a húgyát nekijje. Megpucózták úgy-e, a pert levették róla úgy-e, a héjját és úgy egy kicsit megpaprikázták és bedugták neki. Ha pedig valaki uradalmához közel lakott, uradalmakba vették ezek a nagy birkaakók, úgy-e, akkor a birkának a trágyáját, tessék tunyi, az meleg, főrő, mind a parázs, és ha rávezette a levat, és ott vót a ló 3-4 órát abba az akóba, ott abból a csipős trágyából ment föl az a meleg, - iszen az ember szemét is csipte, - akkor úgy-e attul megerett a lónak a vizelete.

/Na most, hegyha székrekedése velt a lónak, - tehát hegyha nem szart?/

Értem. Amikor a ló nem tudott trágyázni, akkor pedig szappantet, ezt a rendes árult szappantet, aztat lementük, azt szektük bedugni neki a fenekibe. Azt úgy-e megfaragta az ember s be lehetett tenni. S amikor a ló nem tudott trágyázni, akkor az ember a lónak a farkát csavarta és látta, hogy olyan mórzsákat próbál úgy-e eresztetni, a jis hulléstü vót. Megfázás. Megfázta a belek, a ló meghült úgy-e.

